

Nr 170.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nedsättning av arvsskatten å viss del av kvarlåtenskapen efter framlidne direktören G. L. Öberg i Shanghai; given Stockholms slott den 18 februari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Lyberg.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Lyberg, anför:

Den 21 oktober 1920 inregistrerades vid svenska konsularrätten i Kina, som har sitt säte i Shanghai, bouppteckning efter förre direktören därstädes Gustaf Leonard Öberg, som avlidit den 6 augusti 1920, efterlämnande änka och två barn. Behållningen i boet efter Öberg uppgick enligt bouppteckningen till Shanghai-taëls 69,866.41. Enligt ett av Öberg upprättat, vid nämnda konsulardomstol den 7 augusti 1920 bevakat testamente, som sedermera blivit av Öbergs närmaste arvingar godkänt, skulle hälften av kvar-

låtenskapen med full äganderätt tillfalla utländska undersåten, föreståndarinnan vid »the Shanghai Mutual Telephone Company» Lilian Gaywood. På grund av efterlevande makes fördel och giftorätt i boet samt bröstarringars laglotter kom emellertid Lilian Gaywoods andel, på sätt ett den 24 februari 1921 upprättat arvsaftesinstrument utvisar, att utgöra allenast en fjärdedel av boets behållning efter avdrag av makans fördel.

I ett den 30 oktober 1924 till Svea hovrätt ingivet memorial yrkade dåvarande *advokatfiskalen hos hovrätten* S. von Mentzer, att, enär vid berörda boupptecknings inregistrering arvsskatt icke uttagits samt Lilian Gaywoods andel i behållningen efter den vid Öbergs frånfälle den 6 augusti 1920 gällande växelkurs av 5.043 kronor i svenskt myntslag uppginge till 88,084 kronor 6 öre, vari dock inginge i Kina belägen fast egendom till ett värde av 1,790 taëls eller efter samma kurs 9,026 kronor »96» öre, för vilket sistnämnda belopp arvsskatt ej skulle erläggas, Lilian Gaywood måtte förpliktas att med 14,190 kronor till kronan utgiva arvsskatt å sin återstående testamentslott 79,057 kronor »10» öre.

I utslag den 11 juni 1926 utlät sig *Svea hovrätt* som följer:

»Enär, jämlikt 3 § 1 mom. a) i kungl. förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt med mera, arvsskatt skall utgå jämväl för egendom, som av svensk medborgare efterlämnats utom riket, samt med hänsyn till bestämmelserna i 4 och 6 §§ i nämnda kungl. förordning, jämförda med 16 § i kungl. förordningen den 19 november 1914 om stämpelavgiften, värdet av utländskt myntslag skall beräknas efter den växelkurs, vartill å den ort, där stämpelbeläggning sker, eller på närmaste inländska växelplats växlar, utställda i det främmande myntslaget och lydande å betalning vid uppvisandet, köpas vid tiden för dödsfallet; ty och som på grund av den i ärendet förebragta utredningen måste antagas, att vid sistberörda tid kursen å dylika växlar, köpta å närmaste inländska växelplats, som i detta fall får anses vara Stockholm, icke understigit det av von Mentzer angivna beloppet 5.043 kronor i svenskt mynt; alltså och då värdet av den del av Lilian Gaywoods testamentslott, för vilken von Mentzer yrkat, att arvsskatt skall erläggas, utgjort i Shanghai-taëls 15,676.60 eller efter nämnda växelkurs i svenskt mynt 79,057 kronor 9 öre, samt den arvsskatt, som därför skall utgå, enligt 19 § i förstnämnda kungl. förordning, utgör 14,190 kronor, prövar kungl. hovrätten lagligt att, med bifall till den av von Mentzer i ärendet förda talan, förplikta Lilian Gaywood att mot kvitto till kronan utgiva nyssnämnda belopp, fjortontusen etthundranittio kronor, antingen i penningar eller medelst avlämnande till advokatfiskalsämbetet av däremot svarande kontrollstämplar.»

Sedan advokatfiskalsämbetet hos Svea hovrätt den 13 juli 1926 till utrikesdepartementet för verkställighet översänt hovrättens berörda, då lagakraftvunna utslag, har utrikesdepartementet den 8 januari 1927 till advokatfiskalsämbetet för vidare åtgärd överlämnat avskrift av en till utrikesdepartementet från *generalkonsuln i Shanghai J. Lilliehöök* inkommen, den 2 december 1926 dagtecknad skrivelse, av vilken inhämtas bland annat följande.

Sedan Lilliehöök erhållit del av hovrättens ifrågavarande utslag, hade han förhandlat med Lilian Gaywoods advokat, som å hennes vägnar genom skrivelse den 30 november 1926 erbjudit inbetalning av ett mot det utdömda beloppet av 14,190 kronor svarande belopp av Shanghai-taëls 2,813.80, beräknat efter den vid tiden för Öbergs död gällande och vid uppskattningen av hans förmögenhet i svenska kronor tillämpade kursen av 5.043 kronor för en taël. Detta erbjudande hade dock gjorts under villkor, att hon därmed ansåges hava tillfullo likviderat sin arvsskatt. Vid erläggande av arvsskattebeloppet enligt för dagen gällande kurs, omkring 2.20 kronor, skulle Lilian Gaywood nödgas utbetala taëls 6,450: —, motsvarande 45.5 % av det värde, taëls 15,676.60, vartill hennes andel i boet uppgick enligt bouppteckningen. Hon ansåge det uppenbart orimligt att till svenska staten avstå en så betydlig del av testamentsmedlen, då hennes uraktlåtenhet att inbetala arvsskatten vid tiden för bouppteckningens ingivande till rätten icke kunde läggas henne till last, utan berodde på att den då tjänstgörande generalkonsuln i enlighet med tillämpad praxis icke infortrade någon arvsskatt på arvs- och testamentsmedel i Kina, samt svenska lagens regler angående beräkning av kurs mellan olika valutor tillkommit på en tid, då ingen tänkt sig möjligheten av så oerhörda kursfluktuationer inom några få år som mellan 5.043 och 2.20.

Då Lilliehöök icke kunnat erbjuda sig att utfärda sådant kvitto, som Lilian Gaywood begärde, underställde han frågan vederbörande svenska myndighet och anhöll om meddelande, huruvida svenska staten vore nöjd med att mottaga nämnda belopp av taëls 2,813.80 eller önskade hänskjuta saken till vidare handläggning vid brittiska konsulardomstolen i Shanghai. Med hänsyn till de exceptionella förhållandena i detta ärende syntes det Lilliehöök, att ganska starka skäl talade för att staten nöjde sig med den erbjudna likviden och icke läte ett krav på utbetalning av nära hälften av testamentsmedlen dragas inför brittisk domstol i Shanghai.

Advokatfiskalsämbetet har med skrivelse den 8 januari 1927 till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat Lilliehööks ifrågavarande skrivelse, med hemställan tillika att skrivelsen icke måtte föranleda någon åtgärd.

Statskontoret har den 25 januari 1927 avgivit infortrat utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

Av handlingarna i ärendet framginge, att arvsskatt å den Lilian Gaywood tillkommande del av kvarlåtenskapen efter direktören Öberg icke debiterats vid bouppteckningens inregistrering vid konsulardomstolen i Kina den 21 oktober 1920, och att Lilian Gaywood först genom Svea hovrätts utslag den 11 juni 1926 ålagts erlægga dylik skatt. Det måste alltså anses hava berott på svensk statstjänsteman, att den på sagda testamentslott belöpande arvsskatten ej blivit erlagd, medan testamentslotten ännu hade det värde i svensk valuta, vartill den i bouppteckningen uppskattats, utan debiterats förts sedan den sjunkit till nära hälften av sagda värde, och att sålunda skattebeloppet kommit att stå i påtaglig disproportion till storleken av den förmögenhet, på vilken det lagts. Vid sådant förhållandet syntes det statskontoret rättvist, att någon nedsättning i berörda skatt ägde rum; och hade statskontoret icke funnit anledning till erinran mot att arvsskatten, på sätt föreslagits, bestämdes till det belopp i Shanghai-taëls, som efter den vid tiden för Öbergs fränfalle gällande kursen, 5.043 kronor för en taël, svarade mot den av Svea hovrätt pålagda arvsskatten 14,190

kronor, d. v. s. taëls 2,813.80. Statskontoret hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen medgiva, att den arvsskatt, som påvilade den Lilian Gaywood på grund av testamentet tillkommande andel i kvarlåtenskapen efter Öberg, finge nedsättas till det belopp i svenska kronor, som svarade mot Shanghai-taëls 2,813.80.

Departements-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att den andel i boet efter avlidne direktören Öberg i Shanghai, för vilken Lilian Gaywood har att erlagga arvsskatt, vid tiden för Öbergs frånfälle den 6 augusti 1920 hade ett värde av Shanghai-taëls 15,676.60, motsvarande, efter då gällande växelkurs av 5.043 kronor för en taël, 79,057 kronor 9 öre i svenskt mynt. Sagda andel bestod, enligt vad det upprättade arvskiftesinstrumentet utvisar, av kontanta medel och värdepapper. Enligt Svea hovrätts lagakraftvunna utslag av den 11 juni 1926 utgör den härå belöpande arvsskatten 14,190 kronor.

Att Lilian Gaywood icke vid tiden för bouppteckningens inregistrering erlagt sagda arvsskattebelopp, vilket då skulle hava kostat henne ett belopp i Shanghai-taëls, svarande mot den vid tidpunkten ifråga gällande höga växelkursen för nämnda myntslag, berodde på att fungerande svenske generalkonsuln i Shanghai underlät att avfordra henne arvsskatt. Därest hon nu, sedan växelkursen sjunkit till 2.20 kronor för en taël, skulle betala det utdömda beloppet, 14,190 kronor, skulle hon hava att av ifrågavarande henne tillfallna testamentslott, Shanghai-taëls 15,676.60, utgiva icke mindre än 6,450 taëls. Då det måste anses hava berott på svensk statstjänsteman, att den på Lilian Gaywoods testamentslott belöpande arvsskatten ej blivit erlagd, medan testamentslotten ännu hade det värde i svensk valuta, vartill den i bouppteckningen uppskattats, utan debiterats först sedan den sjunkit till nära hälften av sagda värde, och då sålunda skattebeloppet kommit att stå i påtaglig disproportion till storleken av den förmögenhet, på vilken det lagts, har statskontoret tillstyrkt, att arvsskatten måtte bestämmas till det belopp i Shanghai-taëls, som efter den vid tiden för Öbergs frånfälle gällande kursen, 5.043 kronor för en taël, svarade mot den av Svea hovrätt pålagda arvsskatten, 14,190 kronor, d. v. s. till taëls 2,813.80.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, har Lilian Gaywood förklarar sig villig erlagga arvsskatt på sätt av statskontoret nu förordas. Därest detta erbjudande tillbakavisas, lärer svenska staten ej på annat sätt kunna göra sina anspråk gällande gentemot Lilian Gaywood än genom att väcka talan mot henne vid brittiska konsulardomstolen i Shanghai. Utgången av en dylik process torde vara synnerligen oviss. Under sådana omständigheter och med hänsyn till de säregna förhållanden i övrigt, som i förevarande fall äro för handen, anser jag mig böra giva min anslutning till statskontorets förslag. Såsom förutsättning för den föreslagna nedsättningen av arvsskatten torde böra föreskrivas, att beloppet ifråga inbetalas inom tid, som av Kungl. Maj:t kan komma att bestämmas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den arvsskatt, som påvilas den Lilian Gaywood på grund av testa-

mente tillkommande andel i kvarlåtenskapen efter framlidne direktören i Shanghai G. L. Öberg, må nedsättas till det belopp i svenska kronor, som svarar mot Shanghai-taëls 2,813.80, under villkor dock att det sålunda nedsatta avsskattebeloppet varder till kronan inbetalt inom tid, som av Kungl. Maj:t kan komma att bestämmas.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bil. litt vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Svante Ericsson.